ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ

-Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ, ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΙ ΖΩΩΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

-ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΣΦΑΓΕΙΩΝ

Ταχ. Δ/νση : Βερανζέρου 46
Ταχ. Κώδικας: : 10438 Αθήνα
Πληροφορίες : Κ. Μαρίνου /Π. Παπαδάκη
Τηλέφωνο : 210 2125709/5755
e-mail : katmarinou@minagric.gr
ppapadaki@minagric.gr

Αθήνα, 20-5-2021
Αριθμ. Πρωτ.: 1073/133424

1) Περιφέρειες Χώρας
Γενικές Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
-Διευθύνσεις Κτηνιατρικής
2) Περιφερειακές και Μητροπολιτικές Ενότητες της Χώρας
-Διευθύνσεις και Τμήματα Κτηνιατρικής

ΘΕΜΑ: «**Οργάνωση επισήμων ελέγχων για τη μεταχείριση ασθενών και τραυματισμένων ζώων και την επείγουσα σφαγή παραγωγικών ζώων στις εκτροφές»**

ΣΧΕΤ:1) Καν. 1099/2009/ΕΚ «για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους» (L 303)
2) Καν. 2017/625/ΕΕ «για τους επίσημους ελέγχους» (L 95)
3) Κκατ' εξουσιοδότηση Καν. 2019/624 /ΕΕ (L 131)
4) Εκτελεστικός Καν. 2019/628 /ΕΕ (L 131)
5) ν. 1197/81 «Περί προστασίας των ζώων» (Α΄240), όπως τροποποιήθηκε με το ν. 4745/2020 (Α' 214) και ισχύει
6) ν. 4235/2014 (Α' 32) «Διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας στους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Η βασική αρχή για την προστασία των καταναλωτών από την έκθεση σε κινδύνους για την υγεία τους μέσω της κατανάλωσης κρέατος, είναι ότι τα ζώα από τα οποία προέρχεται το κρέας πρέπει να είναι υγιή κατά τη στιγμή της σφαγής τους.

Ζώντα ζώα, των οποίων το κρέας προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση, πρέπει να υπόκεινται σε κτηνιατρική επιθεώρηση πριν από τη σφαγή από επίσημο κτηνίατρο:

1. Στο σφαγείο σύμφωνα με τα στοιχεία α) και β) της παρ. 2 του άρθρου 18 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 ή

2. στην εκμετάλλευση υπό συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις τα οποία καθορίζονται με το άρθρο 5 του κατ' εξουσιοδότηση Καν (ΕΕ) 2019/624

Εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση της επείγουσας σφαγής εκτός σφαγείου κατοικίδιων οπληφόρων σύμφωνα με το άρθρο 4. του κατ' εξουσιοδότηση Καν (ΕΕ) 2019/624 της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου 2019, και μόνο εφόσον, όπως αναφέρεται στο σημείο 1). του Κεφαλαίου VI του Τμήματος I του Παραρτήματος III του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό ειδικών κανόνων υγιεινής για τα τρόφιμα ζωικής προέλευσης, «*ένα κατά τα άλλα υγιές ζώο υπέστη ατύχημα το οποίο εμπόδισε τη μεταφορά του στο σφαγείο για λόγους καλής μεταχείρισης*».

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΖΩΩΝ ΣΤΙΣ ΕΚΤΡΟΦΕΣ

Α. ΥΓΙΗ ΖΩΑ

Τα ζώα αυτά επιτρέπεται να μεταφέρονται σε εγκεκριμένο σφαγείο και να σφάζονται για ανθρώπινη κατανάλωση.

Β. ΑΣΘΕΝΗ ΖΩΑ

Τα ζώα αυτά δεν επιτρέπεται να μεταφέρονται σε εγκεκριμένο σφαγείο και να σφάζονται για ανθρώπινη κατανάλωση. Τα ασθενή ζώα πρέπει **να τυγχάνουν κατάλληλης θεραπευτικής αγωγής,** μετά από κτηνιατρική γνωμάτευση-διάγνωση και έκδοση αιτιολογημένης κτηνιατρικής συνταγής.

Εάν κριθεί ότι το ζώο κατέστη ανίκανο για τη χρήση για την οποία προορίζεται, λόγω γήρατος, ασθένειας, αναπηρίας ή άλλης αιτίας, μπορεί να θανατωθεί με ευθανασία στην εκμετάλλευση, σύμφωνα με την παρ. 1, του άρθρου 2 του Ν. 1197/81 (ΦΕΚ 240 Α') : «Περί Προστασίας των Ζώων», κατόπιν προηγούμενης εκθέσεως κτηνιάτρου.

Στην περίπτωση της θανάτωσης έκτακτης ανάγκης και σύμφωνα με το άρθρο 19 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1099/2009 του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 2009 για την προστασία των ζώων κατά τη θανάτωσή τους, «*ο κάτοχος των ζώων λαμβάνει όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την όσο το δυνατόν ταχύτερη θανάτωσή τους*».

Η διαδικασία θανάτωσης έκτακτης ανάγκης καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 853/2004 όπως παρακάτω.

Η διαδικασία διαχείρισης του πτώματος ορίζεται από τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1069/2009 του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και του Συμβουλίου της 21ης Οκτωβρίου 2009 περί υγειονομικών κανόνων για ζωικά υποπροϊόντα και παράγωγα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τον άνθρωπο και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1774/2002 (κανονισμός για τα ζωικά υποπροϊόντα).

Γ. ΖΩΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ ΥΓΙΗ, ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΕΧΟΥΝ ΥΠΟΣΤΕΙ ΑΤΥΧΗΜΑ

- **Γ.1. ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ ΥΓΙΕΣ ΖΩΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΥΠΕΣΤΗ ΑΤΥΧΗΜΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΙΚΑΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΣΤΟ ΣΦΑΓΕΙΟ**

- **Γ.2. ΚΑΤΑ ΤΑ ΑΛΛΑ ΥΓΙΕΣ ΖΩΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΥΠΕΣΤΗ ΑΤΥΧΗΜΑ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΕΜΠΟΔΙΣΕ ΤΗ ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟ ΣΦΑΓΕΙΟ ΓΙΑ ΛΟΓΟΥΣ ΚΑΛΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ**

Μόνον για την κατηγορία Γ.2. «κατά τα άλλα υγιές ζώο υπέστη ατύχημα το οποίο εμπόδισε τη μεταφορά του στο σφαγείο για λόγους καλής μεταχείρισης» και προκάλεσε σοβαρό τραυματισμό (π.χ. κάταγμα), προβλέπεται επείγουσα σφαγή εκτός σφαγείου.

Για να επιτραπεί η μεταφορά ενός ζώου θα πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2005 του Συμβουλίου (ΕΕ αρ. L 3 σελ. 1 της 5.1.2005) «για την προστασία των ζώων κατά τη μεταφορά και τις συναφείς δραστηριότητες και για την τροποποίηση των Οδηγιών 64/432/ΕΟΚ και 93/119/ΕΟΚ και του Κανονισμού 1255/1997», ώστε να εξασφαλίζεται ότι το ζώο είναι **ικανό για μεταφορά σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κεφαλαίου Ι του Παραρτήματος Ι**.

Τα κριτήρια ικανότητας ή μη προς μεταφορά ορίζονται **σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Κεφαλαίου Ι του Παραρτήματος Ι. Ειδικά όσον αφορά την παράγραφο 3 του Κεφαλαίου Ι του Παραρτήματος Ι παρέχονται α) οι παρακάτω διευκρινίσεις και β) κατευθυντήριες γραμμές στην αγγλική γλώσσα, οι οποίες αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του παρόντος εγγράφου.** Οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές, οι οποίες έχουν εκπονηθεί από τους εξής: Eurogroup for Animals, Federation of Veterinarians of Europe και περιλαμβάνουν φωτογραφίες με χαρακτηριστικά παραδείγματα βοοειδών, χοίρων και ιπποειδών που είναι ικανά ή μη ικανά για μεταφορά. Τέλος υπενθυμίζουμε τη σχετική ενότητα στο συμβουλευτικό οδηγό για την εφαρμογή του Κανονισμού 1/2005/ΕΚ:
http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/Metaforeis/ODHGOS_METAFOR_KAN12005.pdf

Δ1. ΔΕΝ ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΖΩΩΝ ΠΟΥ:

- Δεν είναι σε θέση να μετακινηθούν μόνα τους χωρίς πόνο ή να περπατήσουν χωρίς βοήθεια (μέτρια ή έντονη χωλότητα- βλέπε ενότητα Δ.3 - ώστε να είναι και σε θέση να επιβιβαστούν σε αυτοκίνητο).
- Υποφέρουν από κατάγματα, επώδυνες αρθρίτιδες, τραυματισμούς τενόντων και συνδέσμων, κολικό, νευρολογικές νόσους, ολική τύφλωση, ή έχουν μολυσματικές αλλοιώσεις των άκρων.

Δ2. ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΖΩΩΝ ΠΟΥ:

- Παρουσιάζουν ήπια χωλότητα – βλέπε ενότητα Δ.3.-, η οποία κρίνεται ότι δε συνοδεύεται από πόνο και δεν παρεμποδίζει τη φόρτωση του ζώου σε όχημα μεταφοράς προς το πλησιέστερο σφαγείο.
- Πάσχουν από νοσήματα, τα οποία δεν είναι λοιμώδη και δεν παρεμποδίζουν την ελεύθερη ανώδυνη κίνηση των ζώων. Χαρακτηριαστικά παραδείγματα με φωτογραφίες περιλαμβάνονται στις συνημμένες κατευθυντήριες γραμμές.
- Ένα ελαφρώς τραυματισμένο ζώο μπορεί να θεωρηθεί ότι είναι σε θέση να μετακινηθεί εάν η όλη διαδικασία της μεταφοράς δεν θα του προκαλέσει πρόσθετο πόνο σύμφωνα με τις διατάξεις του Κανονισμού 1/2005/ΕΚ.

Δ3. ΧΩΛΟΤΗΤΑ

Η ύπαρξη χωλότητας επιβεβαιώνεται με την καλή παρατήρηση του ζώου ή και με τη σύγκρισή του σε σχέση με άλλα ζώα της εκμετάλλευσης. Είναι σπάνιες οι περιπτώσεις όπου η χωλότητα δε συνοδεύεται από πόνο, αλλά έχει προκληθεί από ανατομική ιδιομορφία ή άλλη φυσιολογική δυσλειτουργία. Σε αυτές τις περιπτώσεις περιλαμβάνεται η υπερκεράτωση χηλών και η δυσκαμψία αρθρώσεων που δεν έχει προκληθεί από τραυματισμούς.

Ζώα με ήπια χωλότητα για τα οποία ο ιδιώτης κτηνίατρος κρίνει ότι μπορούν να μεταφερθούν απευθείας από την εκτροφή στο κοντινότερο σφαγείο μπορεί να επιτραπεί. Κριτήριο για την απόφαση αυτή θα πρέπει να αποτελεί η ικανότητα του ζώου να σταθεί και στα 4 άκρα. Σημειώνεται ότι στις περιπτώσεις βοοειδών και μεγαλόσωμων ζώων, τα οποία είναι ζώα με πολύ μεγάλο σωματικό βάρος, οποιαδήποτε μορφή χωλότητας συνοδεύεται από αδυναμία στήριξης και στα 4 άκρα και, κατά συνέπεια, δε θα πρέπει να επιτρέπεται η μεταφορά.

Τα ζώα με ήπια χωλότητα για τα οποία κρίνεται ότι μπορεί να επιτραπεί η μεταφορά τους σε κοντινό εγκεκριμένο για το σκοπό αυτό σφαγείο θα πρέπει να μεταφέρονται στο σφαγείο ατομικά με μεγάλη ποσότητα στρωμνής και χαμηλές ταχύτητες οδήγησης.

Τα ζώα δεν πρέπει να σύρονται, να σπρώχνονται ή να αναρτώνται με γερανό προς το μεταφορικό μέσο παρά μόνο αν πρόκειται να διευκολυνθεί η κτηνιατρική εξέταση και στο μικρότερο δυνατό βαθμό. Η οποιαδήποτε μετακίνηση του ζώου πρέπει να λαμβάνει χώρα υπό άμεση κτηνιατρική επίβλεψη.

Κατά συνέπεια ζώα με μέτρια ή έντονη χωλότητα δεν επιτρέπεται να μεταφέρονται.

Εάν υπάρχουν αμφιβολίες, πρέπει να ζητείται κτηνιατρική γνωμάτευση, την οποία μπορεί να παρέχει γραπτά και ιδιώτης κτηνίατρος.

Σε κάθε περίπτωση για την οποία ο ιδιώτης ή επίσημος κτηνίατρος αποφαίνεται ότι το ζώο είναι ή δεν είναι ικανό για μεταφορά η ακριβής κλινική κατάσταση του ζώου περιγράφεται σε γραπτή γνωμάτευση-διάγνωση του εν λόγω κτηνιάτρου.

Σε περίπτωση αμφιβολίας για την κλινική κατάσταση του ζώου δε θα πρέπει να λαμβάνεται απόφαση από τον κτηνίατρο για δυνατότητα μεταφοράς του ζώου.

Δ 4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΣΦΑΓΗΣ ΕΚΤΟΣ ΣΦΑΓΕΙΟΥ

Υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την επίτευξη του σκοπού της προστασίας των καταναλωτών από την έκθεση σε κινδύνους για την υγεία τους μέσω της κατανάλωσης κρέατος και στη βάση του άρθρου 4 του κατ' εξουσιοδότηση Καν (ΕΕ) 2019/624, στην περίπτωση κατοικίδιων οπληφόρων και υπό την προϋπόθεση των απαιτήσεων της επείγουσας σφαγής που προβλέπονται στα σημεία 1), 2) και 6) του Κεφαλαίου VI του Τμήματος I του Παραρτήματος III του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004, δύναται να δοθεί έγκριση για επείγουσα σφαγή στην εκμετάλλευση.

Όταν κατά τα άλλα υγιές ζώο υποστεί ατύχημα και η κλινική κατάσταση του ζώου, μετά από γνωμάτευση-διάγνωση του ιδιώτη κτηνιάτρου που εξέτασε το ζώο στην εκτροφή, δεν επιτρέπει την μεταφορά του και προκειμένου να εγκριθεί επείγουσα σφαγή εκτός σφαγείου, ο εκτροφέας οφείλει να ενημερώσει:

1. Τον Επίσημο Κτηνίατρο, ο οποίος αφού εξετάσει την γραπτή γνωμάτευση-διάγνωση του ιδιώτη κτηνιάτρου που εξέτασε το ζώο στην εκτροφή, θα εγκρίνει την επείγουσα σφαγή εκτός σφαγείου στην εκμετάλλευση κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 18 παράγραφος 2 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 και υπό την προϋπόθεση της τήρησης των απαιτήσεων περί επείγουσας σφαγής που προβλέπονται στα σημεία 1), 2) και 6) του κεφαλαίου VI του τμήματος I του παραρτήματος III του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 853/2004 σύμφωνα με το άρθρο 4. του κατ' εξουσιοδότηση Καν (ΕΕ) 2019/624 της Επιτροπής της 8ης Φεβρουαρίου 2019 και
2. Τον υπεύθυνο του σφαγείου ο οποίος:

- Πριν την έναρξη της επείγουσας σφαγής συννενοείται με το σφαγείο για τη δυνατότητα υποδοχής στο σφαγείο του θανατωθέντος ζώου.
- Θα αναθέσει σε εκδοροσφαγέα του σφαγείου, ο οποίος διαθέτει πιστοποιητικό ικανότητας που έχει εκδοθεί από δημόσια ή ιδιωτική Σχολή Επαγγελμάτων Κρέατος σύμφωνα με:
  ι) το άρθρο 7 του Κανονισμού 1099/2009/ΕΚ
  ιι) τις διατάξεις του Π.Δ. 126/6.4.00 (ΦΕΚ Α 111) : Όροι και προϋποθέσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης των υποψηφίων κρεοπωλών και εκδοροσφαγέων, να μετακινηθεί για εκτελέσει την επείγουσα σφαγή, όπως ισχύει
  ιιι) τις αρ. πρωτ. 386 /203864/23.7.2020, 1077/221721/10.8.2020 και 484/251595/11.9.2020 εγκυκλίους της υπηρεσίας μας
  να μεταβεί στην εκμετάλλευση για να πραγματοποιήσει την αναισθητοποίηση και αφαίμαξη του ζώου
- Θα προγραμματίσει την άφιξη του ζώου στο σφαγείο σε συνεννόηση με το Επίσημο Κτηνίατρο του σφαγείου

Ο Επίσημος Κτηνίατρος μεταβαίνει στην εκμετάλλευση και διενεργεί την επιθεώρηση προ της σφαγής σύμφωνα με το άρθρο 18 του Κανονισμού (ΕΕ) 2017/625 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Εάν το αποτέλεσμα της προ της σφαγής επιθεώρησης είναι ευνοϊκό δίνει εντολή στον εκδοροσφαγέα να θανατώσει το ζώο και επιβλέπει οπωσδήποτε την αναισθητοποίηση και τη θανάτωση του ζώου.

Ακολούθως συντάσσει το Επίσημο Πιστοποιητικό Επείγουσας Σφαγής εκτός Σφαγείου σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρατίθεται στο παράρτημα V του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 2019/628.

Ο κτηνοτρόφος συμπληρώνει υπεύθυνη δήλωση στην οποία αναφέρονται η ταυτότητα του ζώου καθώς και τα τυχόν κτηνιατρικά προϊόντα ή άλλες θεραπευτικές αγωγές που του χορηγήθηκαν, οι ημερομηνίες χορήγησης και οι χρόνοι αναμονής. Το Επίσημο Πιστοποιητικό Επείγουσας Σφαγής και η Υπεύθυνη Δήλωση του Παραγωγού συνοδεύουν το ζώο στο σφαγείο.

Μετά τη σφαγή και την αφαίμαξη, το ζώο πρέπει να μεταφερθεί στο σφαγείο υπό κατάλληλες συνθήκες υγιεινής και χωρίς άσκοπη καθυστέρηση. Η αφαίρεση του στομάχου και των εντέρων, αλλά όχι περαιτέρω καθαρισμός, μπορεί να πραγματοποιείται επιτόπου, υπό την επίβλεψη του κτηνιάτρου. Ο εκσπλαχνισμός θα πρέπει να πραγματοποιείται βάσει των κανόνων ορθής υγιεινής πρακτικής λαμβάνοντας το κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή επιμόλυνσης του σφάγιου και των σπλάχνων. Τα αφαιρεθέντα σπλάχνα συλλέγονται σε καθαρό περιέκτη, συνοδεύουν το σφαγέν ζώο στο σφαγείο και να αναγνωρίζονται ως ανήκοντα στο ζώο αυτό. Εφόσον, μεσολαβούν περισσότερες από δύο ώρες μεταξύ της σφαγής και της άφιξης στο σφαγείο, το ζώο πρέπει να μεταφέρεται με κατάλληλο όχημα - ψυγείο. Εάν οι κλιματικές συνθήκες το επιτρέπουν, η τεχνητή ψύξη δεν είναι

αναγκαία. Σημειώνεται ότι στο σφαγείο θα πρέπει να οδηγηθεί και το συλλεχθέν αίμα προκειμένου να ακολουθήσει η διαχείρισή του ως ΖΥΠ. Η εκδορά του ζώου πρέπει να γίνεται άμεσα κατά την άφιξη του στο σφαγείο.

Σε περίπτωση κατά την οποία δεν μπορούν να τηρηθούν οι απαιτήσεις της νομοθεσίας τότε μετά τη θανάτωση ακολουθεί καταστροφή του σφάγιου.

Δ5. ΑΝΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΩΣΗ

Το ζώο αναισθητοποιείται επί τόπου με μια από τις επιτρεπόμενες για το είδος και το μέγεθός του μεθόδους (Παράρτημα), σύμφωνα με τον Κανονισμό 1099/2009. Η αφαίμαξη πρέπει να αρχίζει το συντομότερο δυνατό μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας αναισθητοποίησης, αφού διαπιστωθεί απουσία αισθητηριακής αντίληψης και ευαισθησίας η οποία πρέπει να διατηρείται μέχρι το θάνατο του ζώου και να είναι πλήρης.

Σε περίπτωση που το ζώο δεν προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση πραγματοποιείται ευθανασία του ζώου στην εκτροφή. Το ζώο αναισθητοποιείται με μία από τις επιτρεπόμενες μεθόδους σύμφωνα με τον Κανονισμό 1099/2009 (Παράρτημα) και ακολουθεί διαδικασία που εξασφαλίζει το θάνατο του ζώου το συντομότερο δυνατόν.
Αν έχει χρησιμοποιηθεί πιστόλι αναισθητοποίησης με διατρητική ράβδο η θανάτωση μπορεί να γίνει με αφαίμαξη ή με καταστροφή του κεντρικού νευρικού συστήματος με επιμήκη ράβδο (εκτός αν απαιτείται λήψη εγκεφαλικού ιστού για εξετάσεις).

Αν έχει χρησιμοποιηθεί ηλεκτρική αναισθητοποίηση της κεφαλής, η θανάτωση μπορεί να γίνει με αφαίμαξη ή με ηλεκτροπληξία, όπως περιγράφεται στο σημείο 3 Ηλεκτρική αναισθητοποίηση με ηλεκτρόδια σε κεφαλή και σώμα, του Παραρτήματος.

Η διαχείριση του πτώματος του ζώου, σε αυτή την περίπτωση, γίνεται με βάση τα προβλεπόμενα στους κανονισμούς 1069/2009 και 142/2011, σε εγκεκριμένη εγκατάστασης διαχείρισης Ζ.ΥΠ.

Δ6. ΚΥΡΩΣΕΙΣ

Εάν οι αρμόδιες αρχές ενημερωθούν για μη συμμορφώσεις:

- του Ν. 1197/81 (ΦΕΚ 240 Α') : «Περί Προστασίας των Ζώων», όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,
- του Κανονισμού (ΕΚ) 1099/ 2009/ΕΚ
  και
- του Κανονισμού (ΕΚ) 1/2005

<u>εισηγούνται την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων και διοικητικών μέτρων μη συμμόρφωσης .</u>

Σημειώνεται ότι σε περίπτωση διαπίστωσης κακομεταχείρισης των ζώων κατά τη διάρκεια μεταφοράς, οι οδηγοί των αυτοκινήτων μεταφοράς υπέχουν ευθύνη ως συναυτουργοί σύμφωνα με

την παρ.,3 του άρθρου 1, του Ν. 1197/81 (ΦΕΚ 240 Α') : «Περί Προστασίας των Ζώων» και τιμωρούνται δια των προβλεπόμενων ποινών.

Παρακαλούμε όπως μεριμνήσετε για την ενημέρωση των ιδιοκτητών εκμεταλλεύσεων της περιοχής δικαιοδοσίας σας.

Είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση και πληροφορία.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΩΜΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ
ΖΩΩΝ, ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ
ΜΠΑΣΔΕΚΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Α. Επιτρεπόμενες μέθοδοι για την αναισθητοποίηση των ζώων με σκοπό την επείγουσα σφαγή στην εκμετάλλευση

1. Διάταξη με διατρητική ράβδο και διείσδυση (πιστόλι με διατρητική ράβδο)

- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα είδη ζώων.
- Προκαλεί σοβαρή, μη αναστρέψιμη βλάβη του εγκεφάλου.
- Βασικές παράμετροι: θέση και κατεύθυνση της βολής, κατάλληλη ταχύτητα, μήκος εξόδου και διάμετρος της ράβδου, μέγιστο διάστημα μεταξύ αναισθητοποίησης και αφαίμαξης/θανάτωσης.
- Ιδιαίτερα σημαντικό είναι η ισχύς των φυσιγγίων που χρησιμοποιούνται και το μήκος της ράβδου της συσκευής να είναι κατάλληλα για το είδος και το βάρος του ζώου
- Σε περίπτωση μη αποτελεσματικής αναισθητοποίησης, απαιτείται άμεση επανάληψη της βολής. Αν η αρχική βολή δεν ήταν στο σωστό σημείο, η δεύτερη βολή πρέπει να γίνεται στον στόχο, ενώ εάν η αρχική ήταν στον στόχο η δεύτερη βολή πρέπει γίνεται κοντά στην αρχική θέση, λίγο πάνω και αριστερά ή δεξιά.

<u>Ενδείξεις αποτελεσματικής αναισθητοποίησης:</u>

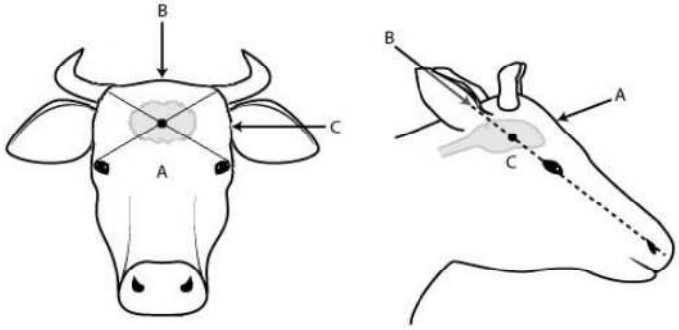
- άμεση κατάρρευση του ζώου
- απουσία προσπάθειας ανέγερσης.
- εμφάνισης τονικών συσπάσεων (δύσκαμπτο σώμα) που διαρκούν 10-15 sec και ακολουθούνται από κλονικές συσπάσεις
- απουσία ρυθμικής αναπνοής
- απουσία αντιδράσεων σε επώδυνα ερεθίσματα (π.χ. τρύπημα της μύτης)
- σταθερή θέση των ματιών, τα βλέφαρα δεν ανοιγοκλείνουν
- απουσία βλεφαρικού αντανακλαστικού και αντανακλαστικού του κερατοειδούς.
- γενική χαλάρωση των μυών, μετά τη φάση των συσπάσεων

Η ιδανική θέση και κατεύθυνση της βολής για αναισθητοποίηση ζώων με τη χρήση πιστολιού με διατρητική ράβδο:

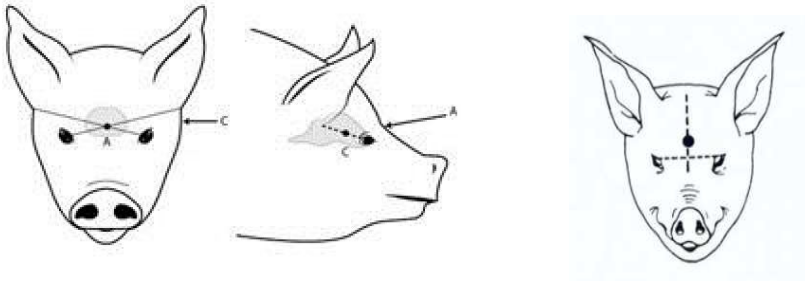
Α. Βοοειδή: κάθετα στο μέτωπο, στο σημείο τομής των δύο νοητών γραμμών από τη βάση του κέρατος ως τον ετερόπλευρο οφθαλμό (οπωσδήποτε σε ακτίνα 2 cm από αυτό το σημείο), με κατεύθυνση προς το νωτιαίο μυελό και το στέλεχος του εγκεφάλου. Σε μεγαλόσωμα ζώα: στο πίσω μέρος του κεφαλιού με κατεύθυνση της ράβδου προς το στόμα.
Β. Χοίροι: στο μέτωπο, στο σημείο τομής των νοητών γραμμών που συνδέουν τους οφθαλμούς με τη βάση του ετερόπλευρου ωτός, ή 1-2 cm πάνω από τη νοητή γραμμή που ενώνει τους δύο οφθαλμούς.

Γ. Πρόβατα χωρίς κέρατα: κάθετα στην κορυφή της κεφαλής με κατεύθυνση προς τη γωνία της κάτω γνάθου.
Δ. Πρόβατα με κέρατα και αίγες: διάμεση γραμμή πίσω από τα κέρατα με κατεύθυνση προς τη βάση της γλώσσας

Α. Βοοειδή

Β. Χοίροι

Γ. και Δ. Αιγοπρόβατα

2. **Ηλεκτρική αναισθητοποίηση μόνο της κεφαλής**
   Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της μεθόδου σε περίπτωση επείγουσας σφαγής στην εκτροφή, είναι η ύπαρξη διαθέσιμης φορητής ηλεκτρικής αναισθητοποιητικής μηχανής και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος.

- Προκαλεί ηλεκτροεγκεφαλογράφημα τύπου γενικευμένης επιληψίας.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα είδη ζώων.
- Τα ηλεκτρόδια πρέπει να καλύπτουν ολόκληρο τον εγκέφαλο του ζώου και να είναι προσαρμοσμένα στο μέγεθός του.
- Η ιδανική θέση τοποθέτησης των ηλεκτροδίων είναι εκατέρωθεν της κεφαλής μεταξύ οφθαλμού και ωτός, κατά προτίμηση σε υγρό δέρμα.
- Η χρήση της συσκευής πρέπει να είναι σύμφωνα με τις οδηγίες του κατασκευαστή.

- Σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνεται ανάκτηση των αισθήσεων πριν το θάνατο του ζώου, πρέπει να επαναλαμβάνεται η διαδικασία αναισθητοποίησης
- Το χρονικό διάστημα μεταξύ αναισθητοποίησης και διενέργειας της τομής αφαίμαξης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 15 sec.

Ελάχιστες τιμές έντασης του ρεύματος για ηλεκτρική αναισθητοποίηση μόνο της κεφαλής:
Βοοειδή ηλικίας 6 μηνών και άνω: 1,28 A
Βοοειδή ηλικίας κάτω των 6 μηνών: 1,25 A
Αιγοπρόβατα: 1,00 A
Χοίροι: 1,30 A

Ενδείξεις αποτελεσματικής αναισθητοποίησης:

- άμεση κατάρρευση του ζώου
- απουσία προσπάθειας ανέγερσης
- εμφάνισης τονικών συσπάσεων (δύσκαμπτο σώμα) διάρκειας περίπου 10 sec, που ακολουθούνται από κλονικές συσπάσεις (πρόσθια άκρα τεντωμένα και οπίσθια λυγισμένα κάτω από την κοιλιά)
- απουσία ρυθμικής αναπνοής
- απουσία αντίδρασης σε επώδυνα ερεθίσματα (π.χ. τρύπημα της μύτης)
- σταθερή θέση των ματιών, τα βλέφαρα δεν ανοιγοκλείνουν
- -απουσία βλεφαρικού αντανακλαστικού και αντανακλαστικού του κερατοειδούς
- Γενικευμένη χαλάρωση των μυών μετά τη φάση των συσπάσεων

Ιδανική θέση τοποθέτησης των ηλεκτροδίων:

3. Ηλεκτρική αναισθητοποίηση με ηλεκτρόδια σε κεφαλή και σώμα

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη χρήση της μεθόδου σε περίπτωση επείγουσας σφαγής ή θανάτωσης στην εκτροφή, είναι η ύπαρξη διαθέσιμης φορητής ηλεκτρικής αναισθητοποιητικής μηχανής και παροχής ηλεκτρικού ρεύματος

- προκαλεί ηλεκτροεγκεφαλογράφημα τύπου γενικευμένης επιληψίας και ινιδισμό ή διακοπή της λειτουργίας της καρδίας.
- Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλα τα είδη ζώων.
- Οι ελάχιστες τιμές έντασης του ρεύματος είναι 1,00 A για τα αιγοπρόβατα και 1,30 A για τους χοίρους.
- Τα ηλεκτρόδια τοποθετούνται αρχικά στην κεφαλή και στις δυο πλευρές, μεταξύ οφθαλμού και ωτός, κατά προτίμηση σε υγρό δέρμα και στη συνέχεια στο σώμα ταυτόχρονα και στις δυο πλευρές του θώρακα πίσω από τα μπροστινά πόδια

- Το χρονικό διάστημα μεταξύ της τοποθέτησης των ηλεκτροδίων στην κεφαλή και της τοποθέτησης τους στο σώμα πρέπει να είναι το μικρότερο δυνατό (συστήνεται να μην υπερβαίνει τα 15 δευτερόλεπτα).
- Σε περίπτωση που η μέθοδος χρησιμοποιείται για ευθανασία με ηλεκτροπληξία, η εφαρμογή των ηλεκτροδίων στο σώμα του ζώου πρέπει να έχει διάρκεια τουλάχιστον 8-10 sec, μέχρι την πρόκληση καρδιακής ανακοπής και το θάνατο του ζώου.

